

звук може да бъде интерпретирана на базата на обредната и празнична традиционна култура в Югозападна България. Зурнаджийската музика има важна символна роля в обредната традиционна инструментална музика на Пиринския край. Зурнаджийският звук маркира обредността при сватби, *сюнети*, маскарадни и мъжки обредни игри, събори, състезания и е техен звуков символ. Нещо повече – в звуковата символика на зурната има различни нюанси и богати, понякога противоположни значения. При цялата условност на дихотомията сакрално-профанно (самият Елиаде, който я постулира, свързва профанното като цялостен свят с модерните общества, но изтъква, че и днес благодарение на символите човек се отваря за общото и универсалното, тоест, сакрално възприема света [Елиаде, 1998:8, 153]), символиката на зурнаджийския звук може да се проследи в движенията между тях. Трябва да се поясни, че символното е повече процес, отколкото резултат и еднозначен факт, че неговите прояви са винаги относителни и контекстуално обусловени. В такава връзка може да се припомни констатацията, че музиката *out of place* е музика без значение [Stokes, 1994A:98]. Извън своя локус зурнаджийската музика има други значения и символика. Ясно доловими са различията в символното възприемане на тази музика от местни и външни, свирачи и аудитория, съвременници и коментатори от други времена, особено в аспекта на компонентите сакрално-профанно, изграждащи структурата на символното.

Като светски инструмент, свързан според исторически извори с военни (във военната музика), граждански (във владетелските дворове, градските музики при общоселищни празници) и семейни функции (на сватби и други големи празници), зурната и сродните ѝ свирки нямат сакрален ореол като други инструменти. Все пак, в традиционната култура зурнаджийската музика е изява не толкова на профанното, колкото на различни нюанси на сакралното. Както е известно, в традиционните общества и битовите, светски действия са варианти на сакралния прототип [Елиаде, 1998]. Музиката в предмодерната епоха по начало е винаги сакрална, защото е пресъздаване на света в друг порядък, и като такава изпълнява медиаторска роля между световите. Когато поетът, свирачът твори музика, той “пее” на езика на Боговете и традицията [Маразов, 2001:37], затова и нашите зурнаджии, като митичния поет имат дарбата да разбират езика на животните, да връзват с музиката си времена и пространства.

Зурнаджийската музика в традиционната култура на Югозападна България е един от най-ярките звукови кодове на символното овладяване на пространството. Силният и пробивен звук на зурните и обвързаността им с мащабни за селищната общност прояви, очертават зурнаджийската музика като публичен символ. Пространството на зурнаджийския звук бележи ценностно натоварените ситуации в хронотопа на традицията. Зурните съобщават в публичното пространство най-важните моменти в жизнения цикъл и приобщават индивида към обществото в обредността на *сюнети*, изпращане на войници, сватби. Зурнаджийският звук отмерва времето и в годишния календарен кръг на християнското население – от маскарадните игри на *Сурва*, през *Гергьовденската пролетна обредност* и лятно-есенните *селищни събори* до шествията на *Русалиите* през *Поганите дни*, с които се пресътворява новия свят в началото на *Новата година*. В мюсюлманските селища звукът на зурните са звуково съответствие на двата върхови момента през годината – *Рамазан* и *Курбан байрам*. Дали при сватба, *сюнет*, *байрам* или *селищен събор* – зурнаджийската музика означава както сакралия